

«Χτες έγιναν συζητήσεις στο Γενικό Συμβούλιο της Διεθνούς για το σημερινό πόλεμο... Οι συζητήσεις κατέληξαν, όπως και έπρεπε να περιμένουμε, στο ζήτημα των "εθνοτήτων" και στη στάση μας απέναντί του... Οι αντιπρόσωποι της "νεαρής Γαλλίας" (όχι εργατικοί) διατύπωσαν την άποψη ότι όλες οι εθνότητες και το ίδιο το έθνος είναι अपαρχαιωμένες προλήψεις. Προυντονικός στιρνερισμός... Όλος ο κόσμος θα πρέπει να περιμένει ώσπου να ωριμάσουν οι Γάλλοι και να κάνουν την κοινωνική επανάσταση... Οι Άγγλοι γέλασαν πολύ, όταν άρχισα το λόγο μου λέγοντας ότι ο φίλος μας Λαφάργκ και οι άλλοι που κατάργησαν τις εθνότητες, απευθύνονται σε μας στα γαλλικά, δηλαδή σε μια γλώσσα που δεν την καταλαβαίνουν τα 9/10 της συνέλευσης. Παρακάτω έκανα υπαινιγμό ότι ο Λαφάργκ, χωρίς να το καταλαβαίνει ο ίδιος, με την άρνηση των εθνοτήτων εννοεί, όπως φαίνεται, την καταβρόχθισή τους από το πρότυπο γαλλικό έθνος».

Γράμμα του Μαρξ στον Ένγκελς,

20 του Ιούνη του 1866

Άπαντα (MEW), том. 31, σελ. 228-229

«Εντελώς ανεξάρτητα από κάθε "διεθνιστική" και "ανθρωπιστική" φρασεολογία για "δικαιοσύνη στην Ιρλανδία" -γιατί αυτό είναι αυτόνομο στο Συμβούλιο της Διεθνούς- το άμεσο απόλυτο συμφέρον της εργατικής τάξης της Αγγλίας απαιτεί να κόψει τους σημερινούς δεσμούς της με την Ιρλανδία! Και αυτή είναι η πιο βαθιά πεποίθησή μου και στηρίζεται σε λόγους που εν μέρει δεν μπορώ να ανακοινώσω ούτε στους ίδιους τους Άγγλους εργάτες. Πολύ καιρό νόμιζα ότι το ιρλανδικό καθεστώς μπορεί να ανατραπεί με την άνοδο της αγγλικής εργατικής τάξης. Πάντα υποστήριζα αυτή την άποψη στο "Βήμα της Νέας Υόρκης". Η πιο βαθιά μελέτη του ζητήματος με έπεισε για το αντίθετο. Η αγγλική εργατική τάξη δεν θα καταφέρει να κάνει τίποτα αν προηγουμένα δεν απαλλαγεί από την Ιρλανδία... Η αγγλική αντίδραση στην Αγγλία έχει τις ρίζες της στην υποδούλωση της Ιρλανδίας».

Γράμμα του Μαρξ στον Ένγκελς,

10 του Δεκέμβρη του 1869

Άπαντα (MEW), том. 32, σελ. 414-415

«Σ' όλο τον κόσμο η εποχή της οριστικής νίκης του καπιταλισμού ενάντια στη φεουδαρχία ήταν συνδεδεμένη με εθνικά κινήματα . Η οικονομική βάση αυτών των κινήματων συνίσταται

στο ότι, για την πλήρη νίκη της εμπορευματικής παραγωγής, είναι ανάγκη να κατακτήσει η αστική τάξη την εσωτερική αγορά, είναι ανάγκη να ενωθούν σε κράτος τα εδάφη που ο πληθυσμός τους μιλάει την ίδια γλώσσα, παραμερίζοντας κάθε εμπόδιο για την ανάπτυξη αυτής της γλώσσας και την καθιέρωσή της στη φιλολογία.

Η γλώσσα είναι σπουδαιότατο μέσο επικοινωνίας των ανθρώπων. Η ενότητα της γλώσσας και η ανεμπόδιστη ανάπτυξή της είναι ένας από τους σπουδαιότερους όρους της πραγματικά ελεύθερης και πλατιάς, ανάλογης με το σύγχρονο καπιταλισμό, εμπορικής κυκλοφορίας, της ελεύθερης και πλατιάς συγκρότησης του πληθυσμού σε κάθε μια τάξη χωριστά, τέλος είναι ο όρος της στενής σύνδεσης της αγοράς με τον κάθε νοικοκύρη ή μικρονοικοκύρη, πωλητή ή αγοραστή.

Γι' αυτό, η τάση (η επιδίωξη) κάθε εθνικού κινήματος είναι ο σχηματισμός εθνικών κρατών, που ικανοποιούν καλύτερα αυτές τις απαιτήσεις του σύγχρονου καπιταλισμού. Προς το σχηματισμό αυτό σπρώχνουν οι πιο βαθιοί οικονομικοί παράγοντες και, για το λόγο αυτό, για όλη τη Δυτική Ευρώπη -κάτι παραπάνω: για όλο τον πολιτισμένο κόσμο- χαρακτηριστικό φυσιολογικό φαινόμενο για την κεφαλαιοκρατική περίοδο είναι τα εθνικά κράτη.

...με την έννοια αυτοδιάθεση των εθνών εννοούμε τον κρατικό χωρισμό τους από ξένα εθνικά σύνολα, εννοούμε το σχηματισμό αυτοτελούς εθνικού κράτους».

Λένιν: «Για το Δικαίωμα Αυτοδιάθεσης των Εθνών»

Γράφτηκε Φλεβάρη-Μάη του 1914

Ελληνική Έκδοση: Σύγχρονη Εποχή, 1992, σελ. 45-46

«Έθνος είναι η ιστορικά διαμορφωμένη σταθερή κοινότητα ανθρώπων, η οποία εμφανίστηκε πάνω στη βάση της κοινότητας στη γλώσσα, στο έδαφος, στην οικονομική ζωή και στην ψυχροσύνθεση που εκδηλώνεται στην κοινότητα της κουλτούρας.

Έτσι, είναι αυτονόητο ότι το έθνος, καθώς και κάθε ιστορικό φαινόμενο, υπόκειται στο νόμο της αλλαγής, έχει την ιστορία του, έχει αρχή και τέλος.

Είναι απαραίτητο να υπογραμμιστεί πως κανένα από τα παραπάνω γνωρίσματα, ξεχωριστά παρμένο, δεν είναι αρκετό για τον ορισμό του έθνους. Ακόμα περισσότερο, είναι αρκετή η απουσία έστω και ενός από τα γνωρίσματα αυτά για να παύσει το έθνος να είναι έθνος».

Στάλιν: «Ο Μαρξισμός και το Εθνικό Ζήτημα»

Γράφτηκε το Γενάρη του 1913

Εκδόσεις Ειρήνη, σελ. 7

«Στη Δυτική, την ηπειρωτική Ευρώπη, η εποχή των αστικοδημοκρατικών επαναστάσεων αγκαλιάζει μια αρκετά καθορισμένη χρονική περίοδο, περίπου από το 1789 ως το 1871. Αυτή ακριβώς η εποχή ήταν εποχή εθνικών κινήματων και δημιουργίας εθνικών κρατών. Με το τέλος αυτής της εποχής η Δυτική Ευρώπη μετατράπηκε σε διαμορφωμένο πια σύστημα αστικών κρατών -και μάλιστα κατά γενικό κανόνα εθνικά ενιαίων κρατών. Γι' αυτό, το να ψάχνεις τώρα να βρεις το δικαίωμα αυτοδιάθεσης στα προγράμματα των σοσιαλιστών της Δυτ. Ευρώπης σημαίνει πως δεν καταλαβαίνεις το άλφα-βήτα του μαρξισμού.

Στην Ανατολική Ευρώπη και στην Ασία η εποχή των αστικοδημοκρατικών επαναστάσεων άρχισε μόλις το 1905. Οι επαναστάσεις στη Ρωσία, την Περσία, την Τουρκία, την Κίνα, οι πόλεμοι στα Βαλκάνια - να η αλυσίδα των παγκόσμιων γεγονότων στην εποχή μας στην "Ανατολή" μας. Ακριβώς επειδή -και μόνο επειδή- η Ρωσία, μαζί με τις γειτονικές χώρες, περνάει αυτή την εποχή, μας χρειάζεται στο πρόγραμμά μας η παράγραφος για το

δικαίωμα αυτοδιάθεσης των εθνών».

Λένιν: «Για το δικαίωμα Αυτοδιάθεσης των Εθνών», σελ. 55

«Το να διδάσκεις με σοβαρό ύφος τον Κάουτσκι ότι τα μικρά κράτη εξαρτώνται οικονομικά από τα μεγάλα, ότι ανάμεσα στα αστικά κράτη γίνεται αγώνας για τη ληστρική κατάπιξη των άλλων εθνών, ότι υπάρχουν ο ιμπεριαλισμός και οι αποικίες - όλ' αυτά είναι γελοίες, παιδικές εξυπνάδες, γιατί δεν έχουν ούτε την παραμικρότερη σχέση με την υπόθεση. Όχι μονάχα τα μικρά κράτη, μα και η Ρωσία λ.χ. οικονομικά εξαρτάται ολοκληρωτικά από τη δύναμη του ιμπεριαλιστικού χρηματιστικού κεφαλαίου των "πλούσιων" Όχι μονάχα οι βαλκανικές φαστικών χωρών. μικρογραφίες κρατών, μα και η Αμερική το 19ο αιώνα ήταν, από οικονομική άποψη αποικία της Ευρώπης, όπως το έδειξε κιόλας ο Μαρξ στο "Κεφάλαιο". Φυσικά, όλα αυτά τα ξέρουν θαυμάσια και ο Κάουτσκι και κάθε μαρξιστής, δεν έχουν όμως απολύτως καμιά σχέση με το ζήτημα των εθνικών κινήματων και του εθνικού κράτους.

Η Ρόζα Λούξεμπουργκ αντικατέστησε το ζήτημα της πολιτικής αυτοδιάθεσης των εθνών στην αστική κοινωνία, της κρατικής τους αυτοτέλειας, με το ζήτημα της οικονομικής τους αυτοτέλειας και ανεξαρτησίας. Αυτό είναι τόσο έξυπνο, όπως θα ήταν αν ένας άνθρωπος, συζητώντας την προγραμματική διεκδίκηση για την κυριαρχία της βουλής, δηλαδή της συνέλευσης των λαϊκών αντιπροσώπων στο αστικό κράτος, θ' άρχιζε να εκθέτει την απόλυτα σωστή πεποίθησή του για την κυριαρχία του μεγάλου κεφαλαίου σε οποιοδήποτε καθεστώς μιας αστικής χώρας.

...

Συνεπώς, τόσο το παράδειγμα όλης της προοδευμένης και πολιτισμένης ανθρωπότητας, και το παράδειγμα των Βαλκανίων, όσο και το παράδειγμα της Ασίας, αποδειχνουν, αντίθετα απ' ό,τι λέει η Ρόζα Λούξεμπουργκ, ότι η θέση του Κάουτσκι είναι απόλυτα σωστή: το εθνικό κράτος είναι κανόνας και "νόρμα" του καπιταλισμού, το παρδαλό από εθνική άποψη κράτος είναι καθυστέρηση ή εξαιρεση. Από την άποψη των εθνικών σχέσεων, τους καλύτερους όρους για την ανάπτυξη του καπιταλισμού τους παρουσιάζει χωρίς αμφιβολία το εθνικό κράτος. Αυτό, εννοείται, δεν σημαίνει ότι ένα τέτοιο κράτος, πάνω στο έδαφος των αστικών σχέσεων, θα μπορούσε ν' αποκλείσει την εκμετάλλευση και την καταπίεση των εθνών. Σημαίνει απλώς ότι οι μαρξιστές δεν μπορούν να παραβλέπουν τους ισχυρούς οικονομικούς παράγοντες που γεννούν τις τάσεις για δημιουργία εθνικών κρατών. Σημαίνει ότι η "αυτοδιάθεση των εθνών" δεν μπορεί να έχει στο πρόγραμμα των μαρξιστών, από ιστορικο-οικονομική άποψη, άλλη σημασία εκτός από την πολιτική αυτοδιάθεση, την κρατική αυτοτέλεια, το σχηματισμό εθνικού κράτους».

Λένιν: «Για το δικαίωμα Αυτοδιάθεσης των Εθνών», σελ. 48-49

«Στην πολωνική σοσιαλδημοκρατία ανήκει η τεράστια ιστορική υπηρεσία ότι δημιούργησε για πρώτη φορά στην Πολωνία ένα πραγματικά μαρξιστικό, πραγματικά προλεταριακό κόμμα, στην Πολωνία που είναι πέρα για πέρα ποτισμένη από εθνικιστικές τάσεις και λάθη... Καταλαβαίνουμε πολύ καλά ότι η πάλη ενάντια στους τυφλωμένους από εθνικισμό μικροαστούς της Πολωνίας ανάγκασε τους Πολωνούς σοσιαλδημοκράτες "να

παρατραβήξουν το σχοινί" με ιδιαίτερο ζήλο (κάποτε ίσως λιγάκι με υπερβολικό ζήλο)».

Λένιν: «Για το δικαίωμα Αυτοδιάθεσης των Εθνών»

—
σελ. 80

«Τη Νορβηγία την ενώνουν με τη Σουηδία δεσμοί γεωγραφικοί, οικονομικοί και γλωσσικοί, όχι λιγότερο στενοί από τους δεσμούς που ενώνουν πολλά όχι μεγαλορωσικά σλαβικά έθνη με τους μεγαλωώσους. Η ένωση, όμως, της Νορβηγίας με τη Σουηδία δεν ήταν εθελοντική κι έτσι η Ρόζα Λούξεμπουργκ μιλάει χωρίς λόγο για "ομοσπονδία", απλούστατα γιατί δεν ξέρει τι να πει. Τη Νορβηγία την έδωσαν στη Σουηδία οι μονάρχες τον καιρό των ναπολεόντειων πολέμων παρά τη θέληση των Νορβηγών και οι Σουηδοί υποχρεώθηκαν να μπουν με τα στρατεύματά τους στη Νορβηγία για να την υποτάξουν.

...οι Νορβηγοί έτειναν με όλες τους τις δυνάμεις ν' αποτινάξουν το ζυγό της σουηδικής αριστοκρατίας. Και επιτέλους τον αποτινάξαν τον Αύγουστο του 1905: η νορβηγική βουλή αποφάσισε ότι ο Σουηδός βασιλιάς έπαψε να είναι βασιλιάς της Νορβηγίας και το δημοψήφισμα, η προσφυγή στο νορβηγικό λαό, που έγινε αργότερα, έδωσε μια συντριπτική πλειοψηφία (περίπου 200.000 ενάντια σε μερικές εκατοντάδες) για τον πλήρη χωρισμό της Σουηδίας. Οι Σουηδοί, ύστερα από μερικές ταλαντεύσεις, συμβιβάστηκαν με το γεγονός του χωρισμού.

Κανένας σοσιαλδημοκράτης, εκτός αν αποφασίσει να δηλώσει ότι δεν τον ενδιαφέρουν τα ζητήματα της πολιτικής ελευθερίας και του δημοκρατισμού (και σε μια τέτοια περίπτωση παύει, εννοείται, να είναι σοσιαλδημοκράτης), δεν θα μπορέσει να αρνηθεί ότι το παράδειγμα αυτό αποδειχνει έμπρακτα ότι οι συνειδητοί εργάτες έχουν την υποχρέωση να κάνουν συστηματικά προπαγάνδα και προετοιμασία, έτσι που οι πιθανές συγκρούσεις τις οποίες μπορεί να προκαλέσει ο αποχωρισμός των εθνών να λύνονται μονάχα έτσι, όπως λύθηκαν το 1905 ανάμεσα στη Νορβηγία και τη Σουηδία και όχι με το "ρωσικό τρόπο". Αυτό ακριβώς εκφράζει το πρόγραμμα με τη διεκδίκηση ν' αναγνωριστεί το δικαίωμα αυτοδιάθεσης των εθνών».

Λένιν: «Για το δικαίωμα Αυτοδιάθεσης των Εθνών»,

σελ. 76-77

«Για την Ανατολική Ευρώπη και την Ασία στην εποχή των αστικοδημοκρατικών επαναστάσεων που άρχισαν κιόλας, στην εποχή που ξυπνούν και οξύνονται τα εθνικά κινήματα, στην εποχή που παρουσιάζονται ανεξάρτητα προλεταριακά κόμματα, το καθήκον αυτών των κομμάτων στην εθνική πολιτική θα πρέπει να είναι διπλό: αναγνώριση του δικαιώματος αυτοδιάθεσης για όλα τα έθνη, γιατί ο αστικοδημοκρατικός μετασχηματισμός δεν έχει ακόμα τελειώσει γιατί η εργατική δημοκρατία υπερασπίζει την ισοτιμία των εθνών με συνέπεια, σοβαρότητα και ειλικρίνεια, όχι όπως οι φιλελεύθεροι, όχι όπως ο Κοκόσκιν (σ.σ. Ρώσος φιλελεύθερος), και στενότατη, αδιάσπαστη ένωση της ταξικής πάλης των προλετάρων όλων των εθνών ενός δοσμένου κράτους, σε όλες τις περιπέτειες της ιστορίας του, σε όλες τις μετατροπές των συνόρων των χωριστών κρατών από την αστική τάξη».

Λένιν: «Για το Δικαίωμα Αυτοδιάθεσης των Εθνών», σελ. 84

«Αυτή η κατάσταση πραγμάτων βάζει στο προλεταριάτο της Ρωσίας ένα διπλό ή μάλλον ένα δίπλευρο καθήκον: ν' αγωνίζεται ενάντια σε κάθε εθνικισμό και, πρώτ' απ' όλα, ενάντια στο μεγαλορωσικό εθνικισμό. Να αναγνωρίζει όχι μονάχα την απόλυτη ισοτιμία όλων των

εθνών γενικά, μα και την ισοτιμία σχετικά με τη δημιουργία κράτους, δηλαδή το δικαίωμα των εθνών για αυτοδιάθεση, για αποχωρισμό. Και μαζί μ' αυτό, και ακριβώς για να εξασφαλιστεί η επιτυχία στον αγώνα ενάντια σε κάθε είδους εθνικισμό όλων των εθνών, υπεράσπιση της ενότητας του προλεταριακού αγώνα και των προλεταριακών οργανώσεων, η πιο στενή συγχώνευσή τους στη διεθνή κοινότητα, παρά τις αστικές τάσεις για εθνικό ξεχωρισμό.

Πλήρης ισοτιμία των εθνών, δικαίωμα για αυτοδιάθεση των εθνών, συγχώνευση των εργατών όλων των εθνών -αυτό το εθνικό πρόγραμμα διδάσκει στους εργάτες ο μαρξισμός, το διδάσκει η πείρα όλου του κόσμου και η πείρα της Ρωσίας».

*Λένιν: «Σχετικά με το Δικαίωμα των Εθνών
για Αυτοδιάθεση»*

Διαλεκτά Έργα, σελ. 362

Ελληνική Έκδοση: Α. Παπακώστα, Αθήνα 1961

«Όσον καιρό θα υπάρχουν εθνικές και κρατικές διαφορές ανάμεσα στους λαούς και τις χώρες -κι αυτές οι διαφορές θα διατηρούνται πάρα πολύ καιρό ακόμα και ύστερα από την πραγματοποίηση της δικτατορίας του προλεταριάτου σε παγκόσμια κλίμακα- η ενότητα της διεθνούς τακτικής του κομμουνιστικού εργατικού κινήματος όλων των χωρών δεν απαιτεί τον παραμερισμό κάθε ποικιλομορφίας, ούτε την εξάλειψη των εθνικών διαφορών (αυτό για τις σημερινές συνθήκες είναι ένα ανόητο όνειρο) αλλά μια τέτοια εφαρμογή των β α σ ι κ ώ ν αρχών του κομμουνισμού (σοβιετική εξουσία και δικτατορία του προλεταριάτου), που θα τ ρ ο π ο π ο ι ε ί σ ω σ τ ά αυτές τις αρχές σ τ α ε π ι μ έ ρ ο υ ς ζ η τ ή μ α τ α, θα τις προσαρμόζει, θα τις εφαρμόζει σωστά μέσα στις εθνικές και εθniko-κρατικές ιδιομορφίες».

*Λένιν : «Ο Αριστερισμός Παιδική Αρρώστια
του Κομμουνισμού»*

Πρωτοδημοσιεύτηκε το 1920

Εκδόσεις Θεμέλιο, σελ. 121

Ο ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

«Ιμπεριαλισμός είναι η εποχή της προοδευτικής αύξησης της καταπίεσης των εθνών όλου του κόσμου από μια χούφτα "μεγάλες" Δυνάμεις και γι' αυτό ο αγώνας για τη διεθνή σοσιαλιστική επανάσταση ενάντια στον ιμπεριαλισμό δεν είναι δυνατός χωρίς την αναγνώριση του δικαιώματος αυτοδιάθεσης των εθνών. "Δεν μπορεί να είναι ελεύθερος ένας λαός που καταπιέζει άλλους λαούς" (Μαρξ και Ένγκελς). Δεν μπορεί να είναι σοσιαλιστικό το προλεταριάτο που συμβιβάζεται και με την ελάχιστη βία του έθνους "του" ενάντια σε άλλα έθνη».

Λένιν: «Σοσιαλισμός και Πόλεμος»

Γράφτηκε Ιούλη-Αύγουστο του 1915

Άπαντα, τομ. 26, σελ. 335-336

«Πρώτα -πρώτα, ποια είναι η πιο σπουδαία, η πιο βασική ιδέα των θέσεών μας; Είναι η διάκριση ανάμεσα στα καταπιεζόμενα και τα καταπιέζοντα έθνη. Εμείς υπογραμμίζουμε αυτή τη διάκριση σε αντίθεση με την Β' Διεθνή και την αστική δημοκρατία. Για το

προλεταριάτο και την Κομμουνιστική Διεθνή έχει ιδιαίτερη σημασία στην εποχή του ιμπεριαλισμού να γίνεται η διαπίστωση των συγκεκριμένων οικονομικών δεδομένων και για την επίλυση των αποικιακών και εθνικών προβλημάτων να έχουμε ως αφετηρία όχι αφηρημένες θέσεις, αλλά τα φαινόμενα της συγκεκριμένης πραγματικότητας.

Χαρακτηριστικό γνώρισμα του ιμπεριαλισμού είναι ότι όλος ο κόσμος όπως τον βλέπουμε εμείς, χωρίζεται σήμερα ανάμεσα σε ένα μεγάλο αριθμό καταπιεζόμενων εθνών και σε ένα μηδαμινό αριθμό καταπιεζόντων εθνών, που διαθέτουν τεράστια πλούτη και ισχυρή στρατιωτική δύναμη. Η πολύ μεγάλη πλειοψηφία, που αριθμεί πάνω από δισεκατομμύριο, πολύ πιθανό 1,25 δισεκατομμύρια, αν υπολογίσουμε το σύνολο του πληθυσμού της γης σε 1,75

δισεκατομμύρια, δηλαδή το 70% του πληθυσμού της γης, ανήκει στα καταπιεζόμενα έθνη, τα οποία βρίσκονται σε άμεση αποικιακή εξάρτηση ή είναι μισοαποικιακά κράτη...».

Λένιν : «Εκθεση στην Επιτροπή για το Εθνικό και Αποικιακό Ζήτημα»

Πρωτοδημοσιεύτηκε το 1921

«Θέσεις, Εισηγήσεις στα Συνέδρια (I, II, III, IV) της Κομμουνιστικής Διεθνούς», σελ. 130-31, Εκδόσεις Καζαντζά

«Σχετικά με την αυτοδιάθεση των εθνών πρέπει να διακρίνουμε τρεις βασικούς τύπους χωρών:

Πρώτο, τις προχωρημένες κεφαλαιοκρατικές χώρες της Δυτικής Ευρώπης και τις Ηνωμένες Πολιτείες. Στις χώρες αυτές έχουν από καιρό τελειώσει τα αστικοπροοδευτικά εθνικά κινήματα. Το καθένα από αυτά τα "μεγάλα" έθνη καταπιέζει ξένα έθνη στις αποικίες και μέσα στη χώρα του. Τα καθήκοντα του προλεταριάτου των κυρίαρχων εθνών είναι εδώ ακριβώς τα ίδια με τα καθήκοντα που είχε στο 19ο αιώνα το προλεταριάτο της Αγγλίας απέναντι στην Ιρλανδία.

Δεύτερο, την Ανατολική Ευρώπη: Αυστρία, Βαλκάνια και ιδιαίτερα η Ρωσία. Εδώ ακριβώς ο 20ός αιώνας ανέπτυξε πολύ τα αστικοδημοκρατικά εθνικά κινήματα και όξυνε τον εθνικό αγώνα. Τα καθήκοντα του προλεταριάτου αυτών των χωρών, τόσο στο ζήτημα της ολοκλήρωσης του αστικο- δημοκρατικού μετασχηματισμού τους, όσο και στο ζήτημα της βοήθειας προς τη σοσιαλιστική επανάσταση των άλλων χωρών, δεν μπορούν να εκπληρωθούν χωρίς την υπεράσπιση του δικαιώματος αυτοδιάθεσης των εθνών. Εξαιρετικά δύσκολο και εξαιρετικά σπουδαίο είναι εδώ το καθήκον της συνένωσης της ταξικής πάλης των εργατών των εθνών που καταπιέζουν και των εργατών των εθνών που καταπιέζονται.

Τρίτο, τις μισοαποικιακές χώρες, όπως η Κίνα, η Περσία, η Τουρκία κι όλες οι αποικίες που ο πληθυσμός τους φτάνει το ένα δισεκατομμύριο. Στις χώρες αυτές τα αστικοδημοκρατικά κινήματα εν μέρει μόλις αρχίζουν

εν μέρει κάθε άλλο παρά τέλειωσαν. Οι σοσιαλιστές πρέπει όχι μόνο να απαιτούν την χωρίς όρους, χωρίς αποζημίωση και άμεση απελευθέρωση των αποικιών -και η διεκδίκηση αυτή στην πολιτική της έκφραση δεν σημαίνει τίποτε άλλο παρά ακριβώς την αναγνώριση του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης- οι σοσιαλιστές πρέπει να υποστηρίζουν με τον πιο αποφασιστικό τρόπο τα πιο επαναστατικά στοιχεία των αστικοδημοκρατικών εθνικοαπελευθερωτικών κινήματων σ' αυτές τις χώρες και να βοηθούν το ξεσκήκωμά τους -και σε περίπτωση ανάγκης και τον επαναστατικό τους πόλεμο- ενάντια στις ιμπεριαλιστικές Δυνάμεις που τις καταπιέζουν».

Λένιν: «Η Σοσιαλιστική Επανάσταση

*και το Δικαίωμα Αυτοδιάθεσης των Εθνών»,
σελ. 114, 115*

«Η απόφαση του Διεθνούς Σοσιαλιστικού Συνεδρίου του Λονδίνου, το 1896, που αναγνωρίζει την αυτοδιάθεση των εθνών, πρέπει να συμπληρωθεί σύμφωνα με τις θέσεις που εκθέσαμε πιο πάνω και να τονιστεί

- 1) ότι στις συνθήκες του ιμπεριαλισμού η διεκδίκηση αυτή έχει εξαιρετικά επιτακτικό χαρακτήρα,
 - 2) ότι όλες οι διεκδικήσεις της πολιτικής δημοκρατίας, μαζί και η διεκδίκηση της αυτοδιάθεσης, είναι πολιτικά σχετικές κι έχουν ταξικό περιεχόμενο,
 - 3) ότι είναι ανάγκη να γίνεται διάκριση ανάμεσα στα συγκεκριμένα καθήκοντα των σοσιαλδημοκρατών των εθνών που καταπιέζουν και των σοσιαλδημοκρατών των εθνών που καταπιέζονται,
 - 4) ότι η αναγνώριση από τους οπορτουνιστές και τους καουτσικιστές της αυτοδιάθεσης είναι ασυνεπής και τυπική και επομένως από πολιτική άποψη υποκριτική,
 - 5) ότι οι σοσιαλδημοκράτες ιδιαίτερα των κυρίαρχων εθνών των μεγάλων Δυνάμεων (Μεγαλορώσοι, Αγγλοαμερικάνοι, Γερμανοί, Γάλλοι, Ιταλοί, Γιαπωνέζοι κ.τ.λ.), που δεν υπερασπίζονται την ελευθερία αποχωρισμού των αποικιών και των εθνών που καταπιέζουν τα έθνη "τους", συμφωνούν ουσιαστικά με τους σοβινιστές,
 - 6) ότι είναι ανάγκη να υποταχθεί η πάλη γι' αυτή τη διεκδίκηση, όπως και για όλες τις βασικές διεκδικήσεις της πολιτικής δημοκρατίας, στην άμεση επαναστατική πάλη μαζών για την ανατροπή των αστικών κυβερνήσεων και για την πραγματοποίηση του σοσιαλισμού.
- Η μεταφορά στη Διεθνή της άποψης ορισμένων μικρών εθνών -και ιδιαίτερα των Πολωνών σοσιαλδημοκρατών, που η πάλη τους ενάντια στην πολωνική αστική τάξη η οποία εξαπατά το λαό με εθνικιστικά συνθήματα, τους οδήγησε ως την όχι σωστή άρνηση της αυτοδιάθεσης- θα ήταν θεωρητικό λάθος, αντικατάσταση του μαρξισμού με τον προυντονισμό και στην πράξη θα σήμαινε άθελη υποστήριξη του πιο επικίνδυνου σοβινισμού και οπορτουνισμού των κυρίαρχων εθνών των μεγάλων Δυνάμεων».

*Λένιν: «Η Σοσιαλιστική Επανάσταση
και το Δικαίωμα Αυτοδιάθεσης των Εθνών»,
σελ. 120*

«Έτσι, η μεταπολεμική περίοδος αποκαλύπτει την ανησυχαστική εικόνα από εθνική έχθρα, ανισότητα, καταπίεση, προστριβές, πολέμους, ιμπεριαλιστικές θηριωδίες από ωρών, τόσο μεταξύ τους, όσο και απέναντι, μέρους των εθνών των πολιτισμένων στους ανισότιμους λαούς. Από τη μια μεριά, είναι μερικές "μεγάλες" δυνάμεις που καταπιέζουν και εκμεταλλεύονται το σύνολο, τα εξαρτημένα και "ανεξάρτητα" (στην πραγματικότητα ολότελα εξαρτημένα) εθνικά κράτη, και η πάλη ανάμεσα στις δυνάμεις αυτές για τη μονοπώληση της εκμετάλλευσης των εθνικών κρατών. Από την άλλη μεριά είναι η πάλη των εθνικών κρατών, εξαρτημένων και "ανεξάρτητων", ενάντια στην αφόρητη καταπίεση που κάνουν οι "μεγάλες" δυνάμεις. Η πάλη των εθνικών κρατών ανάμεσά τους για να πλατύνουν το εθνικό τους έδαφος. Η πάλη που κάνουν τα εθνικά κράτη το καθένα χωριστά ενάντια στις καταπιεζόμενες εθνικές τους μειονότητες. Τέλος, το δυνάμωμα του απελευθερωτικού κινήματος στις αποικίες ενάντια στις "μεγάλες" δυνάμεις και η όξυνση των εθνικών προστριβών, τόσο μέσα στις δυνάμεις αυτές, όσο και μέσα στα εθνικά κράτη που έχουν, κατά κανόνα στη σύνθεσή τους μερικές εθνικές μειονότητες.

Αυτή είναι η εικόνα του κόσμου που άφησε για κληρονομιά ο ιμπεριαλιστικός πόλεμος...
Η αστική κοινωνία έπαθε πλήρη χρεοκοπία στη λύση του εθνικού ζητήματος.

*Στάλιν: «Τα Αμεσα Καθήκοντα του Κόμματος
στο Εθνικό Ζήτημα»*

Γράφτηκε το Μάη του 1921

Περιέχεται στο «Ο Μαρξισμός και το Εθνικό Ζήτημα»

Εκδόσεις Ειρήνη, σελ. 76

«Ο ιμπεριαλιστικός πόλεμος έδειξε και η επαναστατική πρακτική στα τελευταία χρόνια επανειλημμένα επιβεβαίωσε πως:

- 1) Το εθνικό και αποικιακό είναι ζητήματα αξεχώριστα από το ζήτημα της απελευθέρωσης από την εξουσία του κεφαλαίου.
- 2) Ο ιμπεριαλισμός (ανώτερη μορφή του καπιταλισμού) δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς την πολιτική και οικονομική υποδούλωση των μη ισότιμων εθνών και αποικιών.
- 3) Τα μη ισότιμα έθνη και αποικίες δεν μπορούν να απελευθερωθούν χωρίς το γκρέμισμα της εξουσίας του κεφαλαίου.
- 4) Η νίκη του προλεταριάτου δεν μπορεί να είναι στέρα χωρίς ν' απελευθερωθούν τα έθνη που δεν έχουν δικαιώματα και οι αποικίες από την καταπίεση του καπιταλισμού».

Στάλιν: «Η θέση του Εθνικού Ζητήματος»

Γράφτηκε το Μάη του 1921

Από το «Ο Μαρξισμός και το Εθνικό Ζήτημα»

Εκδόσεις Ειρήνη, σελ. 91

«Αν προσπαθούσε κανείς να εφαρμόσει τη συγχώνευση των εθνών με διατάγματα εκ των άνω, με εξαναγκασμό, θα σήμαινε ότι αυτός μεταβάλλεται σε παιχνιδάκι στα χέρια των ιμπεριαλιστών, πνίγει την υπόθεση της απελευθέρωσης των εθνών, θάβει την υπόθεση της οργάνωσης της συνεργασίας και της αδελφότητας των εθνών. Η τέτοια πολιτική θα ήταν ισοδύναμη με την πολιτική της αφομοίωσης.

Γνωρίζετε, φυσικά, ότι η πολιτική της αφομοίωσης αναμφισβήτητα αποκλείεται από το οπλοστάσιο του μαρξισμού-λενινισμού, ως πολιτική αντιλαϊκή, αντεπαναστατική, ως πολιτική καταστροφική.

Εκτός από αυτό, είναι γνωστό πως τα έθνη και οι εθνικές γλώσσες με εξαιρετική επιμονή και κολοσσιαία δύναμη αντιδρούν στην πολιτική της αφομοίωσης. Οι Τούρκοι αφομοιωτές -οι πιο σκληροί από όλους τους αφομοιωτές- για εκατοντάδες χρόνια κατακρεουργούσαν και σακάτευαν τα βαλκανικά έθνη, όμως όχι μόνο δεν πέτυχαν την εκμηδένισή τους, μα εξαναγκάστηκαν να συνθηκολογήσουν. Οι τσαρο-ρώσοι εκρωσιστές και Γερμανο-πρώσοι εκγερμανιστές, που ελάχιστα μόνο διάφεραν σε σκληρότητα από τους Τούρκους αφομοιωτές, για εκατό και περισσότερα χρόνια κατακομμάτιαζαν και κατακρεουργούσαν το πολωνικό έθνος, όπως ακριβώς και οι Πέρσες και Τούρκοι αφομοιωτές κατακομμάτιαζαν και κατακρεουργούσαν και κατέστρεφαν το αρμενικό και γεωργιανό έθνος, όμως όχι μόνο δεν κατόρθωσαν να εκμηδενίσουν αυτά τα έθνη, μα -αντίθετα- εξαναγκάστηκαν, επίσης κι αυτοί, να συνθηκολογήσουν».

Στάλιν: «Το Εθνικό Ζήτημα και ο Λενινισμός»

Δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά το 1949

Από το «Ο Μαρξισμός και το Εθνικό Ζήτημα»

Εκδόσεις Ειρήνη, σελ. 116

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΤΑΞΗ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

«Η πάλη του προλεταριάτου ενάντια στην αστική τάξη, αν όχι στο περιεχόμενο, στη μορφή είναι στην αρχή εθνική. Φυσικά, το προλεταριάτο κάθε χώρας πρέπει να ξεμπερδέψει, πριν απ' όλα, με τη δική του αστική τάξη».

*Κ. Μαρξ - Φ. Ένγκελς : «Μανιφέστο
του Κομμουνιστικού Κόμματος»
Διαλεχτά Έργα, σελ. 33*

«Οι εργάτες δεν έχουν πατρίδα. Δεν μπορεί να τους πάρεις αυτό που δεν έχουν. Μα μια και το προλεταριάτο πρέπει πρώτα να κατακτήσει την πολιτική εξουσία, να ανυψωθεί σε εθνική τάξη, να συγκροτηθεί το ίδιο ως έθνος, είναι και το ίδιο επίσης εθνικό, αν και σε καμιά περίπτωση με την έννοια της αστικής τάξης»

*Κ. Μαρξ - Φ. Ένγκελς : «Μανιφέστο
του Κομμουνιστικού Κόμματος»
Διαλεχτά Έργα, σελ. 40-41*

«Στο "Κομμουνιστικό Μανιφέστο" λέγεται ότι οι εργάτες δεν έχουν πατρίδα. Όμως, εκεί δεν λέγεται μόνο αυτό. Εκεί λέγεται ακόμη ότι με τηφΣωστά. διαμόρφωση των εθνικών κρατών, ο ρόλος του προλεταριάτου γίνεται κάπως ιδιόμορφος. Αν πάρουμε την πρώτη θέση (οι εργάτες δεν έχουν πατρίδα) και ξεχάσουμε τη σ ύ ν δ ε σ ή της με το δεύτερο (οι εργάτες διαμορφώνονται ως τάξη εθνικά, όχι όμως με την ίδια έννοια που διαμορφώνεται η αστική τάξη), θα κάνουμε πολύ μεγάλο λάθος.

Πού βρίσκεται η σύνδεση αυτή; Κατά τη γνώμη μου, ακριβώς στο γεγονός ότι, όταν έχουμε δημοκρατικό κίνημα (σε μια τέτοια στιγμή, σε μια τέτοια συγκεκριμένη κατάσταση), το προλεταριάτο δεν μπορεί να μην το υποστηρίξει (συνεπώς δεν μπορεί να μην υπερασπίσει και την πατρίδα σε ένα εθνικό πόλεμο)».

*Λένιν: «Γράμμα προς την Ι. Φ. Αρμάντ»
Άπαντα, τομ. 49, σελ. 329*

«Η αστική τάξη βάζει πάντα στην πρώτη γραμμή τις εθνικές της διεκδικήσεις. Τις βάζει απόλυτα. Για το προλεταριάτο οι διεκδικήσεις αυτές υποτάσσονται στα συμφέροντα της ταξικής πάλης. Θεωρητικά, δεν μπορείς να εγγυηθείς από πριν αν ο αποχωρισμός ενός δοσμένου έθνους, είτε η ισότιμη θέση του μ' ένα άλλο έθνος, θα ολοκληρώσει την αστικοδημοκρατική επανάσταση. Για το προλεταριάτο έχει σημασία και στις δυο περιπτώσεις να εξασφαλίσει την ανάπτυξη της τάξης του. Για την αστική τάξη έχει σημασία να δυσκολέψει αυτή την ανάπτυξη, παραμερίζοντας τα καθήκοντα αυτής της ανάπτυξης μπροστά στα καθήκοντα τους έθνους "της". Γι' αυτό, το προλεταριάτο περιορίζεται στην αρνητική να λέμε, διεκδίκηση να αναγνωριστεί το δικαίωμα αυτοδιάθεσης, χωρίς να δίνει εγγυήσεις σε κανένα έθνος, χωρίς να αναλαμβάνει

υποχρεώσεις να δώσει τίποτα σε βάρος άλλου έθνους.

*Λένιν: «Για το Δικαίωμα Αυτοδιάθεσης των Εθνών»
σελ. 59*

«Όσο η αστική τάξη του καταπιεζόμενου έθνους παλεύει ενάντια στο έθνος που καταπιέζει, τόσο είμαστε πάντα και σε κάθε περίπτωση και πιο αποφασιστικά απ' όλους υπέρ, γιατί είμαστε οι πιο τολμηροί και συνεπείς εχθροί της καταπίεσης. Εφ' όσον η αστική τάξη του καταπιεζόμενου έθνους είναι υπέρ του δικού της αστικού εθνικισμού, εμείς είμαστε κατά. Πάλη ενάντια στα προνόμια και τη βία του έθνους που καταπιέζει και καμιά ανοχή της επιδίωξης προνομίων από μέρους του καταπιεζόμενου έθνους.

...
Παρασυρμένη από τον αγώνα ενάντια στον εθνικισμό στην Πολωνία, η Ρόζα Λούξεμπουργκ ξέχασε τον εθνικισμό των Μεγαλωσών, παρά το γεγονός ότι ίσα ίσα αυτός ο εθνικισμός είναι τώρα πιο επίφοβος απ' όλους, ίσα ίσα αυτός είναι λιγότερο αστικός και περισσότερο φεουδαρχικός, ίσα ίσα αυτός είναι το κύριο εμπόδιο για τη δημοκρατία και τον προλεταριακό αγώνα. Σε κάθε αστικό εθνικισμό καταπιεζόμενου έθνους υπάρχει πανδημοκρατικό περιεχόμενο ενάντια στην καταπίεση κι αυτό ακριβώς το περιεχόμενο το υποστηρίζουμε χωρίς όρους, ξεχωρίζοντας αυστηρά την τάση προς την εθνική του αποκλειστικότητα, καταπολεμώντας την τάση του Πολωνού αστού να καταπιέζει τον εβραίο κ.λπ. κ.λπ».

*Λένιν: «Για το Δικαίωμα Αυτοδιάθεσης των Εθνών»
σελ. 61*

«Λένε ότι για το ποντίκι δεν υπάρχει πιο δυνατό θηριό από τη γάτα. Όπως φαίνεται, για τη Ρόζα Λούξεμπουργκ δεν υπάρχει πιο δυνατό θηριό από τα "φράκα". "Φράκα" λένε στην απλή γλώσσα το "Πολωνικό Σοσιαλιστικό Κόμμα", τη λεγόμενη επαναστατική ομάδα, και η εφημερίδουλα της Κρακοβίας "Νάπσουντ" συμμαρτίζεται τις ιδέες αυτής της "ομάδας".

...
Αν η "Νάπσουντ" πει "ναι", η Ρόζα Λούξεμπουργκ θεωρεί ιερή υποχρέωσή της να φωνάξει αμέσως "όχι", χωρίς να σκεφτεί καθόλου ότι μ' αυτό τον τρόπο δεν δείχνει την ανεξαρτησία της απέναντι στη "Νάπσουντ", μα ακριβώς το αντίθετο, τη διασκεδαστική της εξάρτηση από τα "φράκα", την ανικανότητά της να δει τα πράγματα από μια άποψη κάπως βαθύτερη και πλατύτερη από την άποψη της μυρμηγκοφωλιάς της Κρακοβίας».

*Λένιν: «Για το Δικαίωμα Αυτοδιάθεσης των Εθνών»
σελ. 76*

«Το προλεταριάτο δεν μπορεί παρά να παλεύει ενάντια στη βίαιη διατήρηση των καταπιεζόμενων εθνών στα πλαίσια του δοσμένου κράτους κι αυτό σημαίνει ακριβώς να παλεύει για το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης. Το προλεταριάτο πρέπει να απαιτεί την ελευθερία του αποχωρισμού των αποικιών και των εθνών που καταπιέζει το έθνος "του"... Από την άλλη μεριά, οι σοσιαλιστές των καταπιεζόμενων εθνών πρέπει να υπερασπίζονται ιδιαίτερα και να εφαρμόζουν στη ζωή την πλήρη και απόλυτη, καθώς και την οργανωτική, ενότητα των εργατών του καταπιεζόμενου έθνους με τους εργάτες του έθνους που καταπιέζει. χωρίς αυτό, είναι αδύνατο να πραγματοποιηθεί μια ανεξάρτητη πολιτική του προλεταριάτου και η ταξική αλληλεγγύη του με το προλεταριάτο των άλλων χωρών, παρ'

όλες τις κατεργαριές, τις προδοσίες και τις αγυρτείες της αστικής τάξης. Γιατί η αστική τάξη των καταπιεζόμενων εθνών μετατρέπει συνεχώς σε εξαπάτηση των εργατών τα συνθήματα της εθνικής απελευθέρωσης: στην εσωτερική πολιτική χρησιμοποιεί αυτά τα συνθήματα για να κλείνει αντιδραστικές συμφωνίες με την αστική τάξη των κυρίαρχων εθνών (λόγου χάρη οι Πολωνοί στην Αυστρία και τη Ρωσία, που συμφωνούν με την αντίδραση για την καταπίεση των εβραίων και των Ουκρανών), στην εξωτερική πολιτική προσπαθεί να κλείνει συμφωνίες με μια από τις ανταγωνιζόμενες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις, για να πραγματοποιήσει τους δικούς της ληστρικούς σκοπούς (πολιτική των μικρών κρατών των Βαλκανίων κ.τ.λ.)».

Λένιν: «Η Σοσιαλιστική Επανάσταση και το Δικαίωμα Αυτοδιάθεσης των Εθνών», σελ. 111

«Το γεγονός ότι η πάλη για την εθνική ελευθερία ενάντια σε μια ιμπεριαλιστική δύναμη μπορεί, κάτω από ορισμένες συνθήκες, να χρησιμοποιηθεί από μίαν άλλη "μεγάλη" δύναμη για δικούς της, εξίσου ιμπεριαλιστικούς σκοπούς, μπορεί τόσο λίγο να αναγκάσει τη σοσιαλδημοκρατία να παραιτηθεί από την αναγνώριση του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης των εθνών, όσο μπορούν να αναγκάσουν τους σοσιαλδημοκράτες ν' αρνηθούν το δημοκρατισμό τους οι πολυάριθμες περιπτώσεις χρησιμοποίησης από την αστική τάξη των δημοκρατικών συνθημάτων, με σκοπό την πολιτική απάτη και την οικονομική ληστεία, λόγου χάρη στις ρωμανικές χώρες».

Λένιν: «Η Σοσιαλιστική Επανάσταση και το Δικαίωμα Αυτοδιάθεσης των Εθνών» σελ. 112

«Στην πράξη, το προλεταριάτο μπορεί να διατηρήσει την αυτοτέλειά του μόνον όταν υποτάσσει την πάλη του για όλες τις δημοκρατικές διεκδικήσεις, μαζί και τη διεκδίκηση της δημοκρατίας, στην επαναστατική πάλη του για την ανατροπή της αστικής τάξης.

Από την άλλη μεριά, σε αντίθεση με τους προουντιστές που "αρνούνταν" το εθνικό ζήτημα "εν ονόματι της κοινωνικής επανάστασης", ο Μαρξ, έχοντας υπόψη περισσότερο απ' όλα τα συμφέροντα της πάλης του προλεταριάτου στις προχωρημένες ώρες, πρόβαλε στην πρώτη γραμμή τη βασική αρχή του διεθνισμού και του, σοσιαλισμού: δεν μπορεί να είναι ελεύθερος ένας λαός που καταπιέζει άλλους λαούς».

Λένιν: «Η Σοσιαλιστική Επανάσταση και το Δικαίωμα Αυτοδιάθεσης των Εθνών», σελ. 113

«Οι διάφορες διεκδικήσεις της δημοκρατίας, μαζί και η αυτοδιάθεση, δεν είναι κάτι το απόλυτο, αλλά ένα μέρος του πανδημοκρατικού (σήμερα: πανσοσιαλιστικού) παγκόσμιου κινήματος. Μπορεί σε ορισμένες συγκεκριμένες περιπτώσεις το μέρος να έρχεται σε αντίθεση με το όλο και τότε πρέπει να απορρίπτεται. Μπορεί σε κάποια χώρα το δημοκρατικό κίνημα να είναι απλώς όργανο των κληρικών ή χρηματιστικών-μοναρχικών ραδιουργιών των άλλων χωρών. Τότε εμείς δεν πρέπει να υποστηρίξουμε αυτό το δοσμένο συγκεκριμένο κίνημα, θα ήταν όμως γελοίο να πετάξουμε γι' αυτό το λόγο το σύνθημα της δημοκρατίας από το πρόγραμμα της διεθνούς σοσιαλδημοκρατίας».

Λένιν: «Τα Αποτελέσματα της Συζήτησης για την Αυτοδιάθεση», σελ. 144

«... τα συμφέροντα της δημοκρατίας μιας χώρας πρέπει να υποτάσσονται στα συμφέροντα

της δημοκρατίας μερικών χωρών και όλων των χωρών. Ας υποθέσουμε ότι ανάμεσα σε δυο μεγάλες μοναρχίες βρίσκεται μια μικρή, που ο μικρός βασιλιάς της "συνδέεται" με συγγενικούς και άλλους δεσμούς με τους μονάρχες και των δύο γειτονικών χωρών. Ας υποθέσουμε ακόμα ότι η ανακήρυξη της δημοκρατίας στη μικρή χώρα, το διώξιμο του μονάρχη της θα σήμαινε στην πράξη πόλεμο ανάμεσα στις δύο γειτονικές μεγάλες χώρες, για την παλινόρθωση του ενός ή του άλλου μονάρχη της μικρής χώρας. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι στην προκείμενη περίπτωση όλη η διεθνής σοσιαλδημοκρατία, όπως και η πραγματικά διεθνιστική μερίδα της σοσιαλδημοκρατίας της μικρής χώρας, θα ήταν ενάντια στην αντικατάσταση της μοναρχίας με τη δημοκρατία. Η αντικατάσταση της μοναρχίας με τη δημοκρατία δεν είναι κάτι απόλυτο αλλά μία από τις δημοκρατικές διεκδικήσεις που υποτάσσεται στα συμφέροντα της δημοκρατίας (και, φυσικά, ακόμα περισσότερο του σοσιαλιστικού προλεταριάτου) ως σύνολο. Ασφαλώς μια τέτοια περίπτωση δεν θα προκαλούσε ούτε ίχνος διαφωνίας ανάμεσα στους σοσιαλδημοκράτες οποιασδήποτε χώρας. Αν, όμως, ένας οποιοσδήποτε σοσιαλδημοκράτης, στηριζόμενος σ' αυτό, πρότεινε να αφαιρεθεί από το πρόγραμμα της διεθνούς σοσιαλδημοκρατίας γενικά το σύνθημα της δημοκρατίας, ασφαλώς θα τον θεωρούσαν τρελό. Θα του έλεγαν: πάντως δεν επιτρέπεται να ξεχνάει κανείς τη στοιχειώδη λογική διαφορά του μερικού από το γενικό».

Λένιν: «Τα Αποτελέσματα της Συζήτησης για την Αυτοδιάθεση», σελ. 148

«Ο δρόμος προς τον ίδιο σκοπό: την πλήρη ισοτιμία, τη στενότερη προσέγγιση και την κατοπινή συγχώνευση όλων των εθνών ακολουθεί σ' αυτή την περίπτωση, όπως είναι ολοφάνερο, διαφορετικούς συγκεκριμένους δρόμους -όπως ακριβώς για να φτάσουμε σ' ένα σημείο που βρίσκεται στη μέση της σελίδας, ο δρόμος τραβάει προς τ' αριστερά αν ξεκινήσουμε από τη μια άκρη της σελίδας ή δεξιά αν ξεκινήσουμε από την αντίθετη άκρη της σελίδας...

ώρες που, Το κέντρο βάρους της διεθνιστικής διαπαιδαγώγησης των εργατών στις καταπιέζουσες θα πρέπει οπωσδήποτε να βρίσκεται στην προπαγάνδη και την υπεράσπιση από μέρους αυτών των εργατών της ελευθερίας αποχωρισμού των Έχουμε το δικαίωμα και

φ καταπιεζόμενων χωρών. Χωρίς αυτό δεν υπάρχει διεθνισμός. την υποχρέωση να μεταχειριζόμαστε ως ιμπεριαλιστή και παλιάνθρωπο κάθε σοσιαλδημοκράτη ενός έθνους που καταπιέζει και δεν διεξάγει μια τέτοια προπαγάνδα...

Αντίθετα, ο σοσιαλδημοκράτης ενός μικρούς έθνους πρέπει να τοποθετεί το κέντρο βάρους της ζύμωσής του στην δεύτερη λέξη της γενικής μας διατύπωσης: "εθελοντική συνένωση" των εθνών. Μπορεί, χωρίς να παραβιάζει τις υποχρεώσεις του ως διεθνιστή, να είναι και υπέρ της πολιτικής ανεξαρτησίας του έθνους του, και υπέρ της ενσωμάτωσής του στο γειτονικό κράτος Χ, Ψ, Ω κ.τ.λ. Σ' όλες, όμως, τις περιπτώσεις, πρέπει να παλεύει ενάντια στη μικροεθνική στενότητα, τον περιορισμό και την απομόνωση, να παλεύει για να παίρνεται υπόψη το σύνολο και το γενικό, για να υποτάσσονται τα μερικά συμφέροντα στα γενικά».

Λένιν: «Τα Αποτελέσματα της Συζήτησης για την Αυτοδιάθεση», σελ. 148, 149, 150

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥΣ ΚΑΙ ΑΔΙΚΟΥΣ ΠΟΛΕΜΟΥΣ

«Για να είναι κανείς μαρξιστής, πρέπει να κάνει την εκτίμηση κάθε ξεχωριστού πολέμου συγκεκριμένα».

Λένιν: «Σχετικά με τη Γελοιογραφία του Μαρξισμού και τον "Ιμπεριαλιστικό Οικονομισμό"»

Γράφτηκε Αύγουστο-Οκτώβρη του 1916

Εκδόσεις ΠΡΟΓΚΡΕΣ, σελ. 14

«Ο Μαρξ και ο Ένγκελς είπαν στο "Κομμουνιστικό Μανιφέστο" ότι οι εργάτες δεν έχουν πατρίδα. Ο ίδιος, όμως, ο Μαρξ, επανειλημμένα καλούσε να πάρουν μέρος σε εθνικό πόλεμο: ο Μαρξ το 1849, ο Ένγκελς το 1859 (το τέλος της μπροσούρας του "Πάδος και Ρήνος", όπου διεγείρεται ανοιχτά το εθνικό αίσθημα των Γερμανών, τους καλούν ανοιχτά σε εθνικό πόλεμο). Το 1891 ο Ένγκελς, λόγω της απειλής και του επερχόμενου τότε πολέμου της Γαλλίας (Μπουλανζέ) και του Αλέξανδρου του Γ' ενάντια στη Γερμανία, αναγνώριζε ανοιχτά την "υπεράσπιση της πατρίδας".

Μήπως ο Μαρξ και ο Ένγκελς τα μπερδεύαν και έλεγαν άλλα σήμερα και άλλα αύριο; Όχι. Κατά τη γνώμη μου, η αναγνώριση της "υπεράσπισης της πατρίδας" στον εθνικό πόλεμο ανταποκρίνεται απόλυτα στο μαρξισμό. Το 1891 οι Γερμανοί σοσιαλδημοκράτες πραγματικά θα έπρεπε να υπερασπίσουν τη χώρα τους στον πόλεμο ενάντια στον Μπουλανζέ και τον Αλέξανδρο τον Γ'. Αυτό θα ήταν μια ιδιόμορφη παραλλαγή εθνικού πολέμου».

Λένιν: «Γράμμα στην Ι. Φ. Αρμάντ»,

30 του Νοέμβρη του 1916

Άπαντα, τομ. 49ος, σελ. 328-330

«Κοντολογίς: ο πόλεμος ανάμεσα σε ιμπεριαλιστικές μεγάλες δυνάμεις (δηλαδή σε δυνάμεις που καταπιέζουν μια ολόκληρη σειρά ξένους λαούς, που τους τυλίγουν με τα δίχτυα της εξάρτησης από το χρηματιστικό κεφάλαιο κ.τ.λ.) ή σε συμμαχία μ' αυτές, είναι ιμπεριαλιστικός πόλεμος

Τέτοιος είναι ο πόλεμος του 1914-1916. Η "υπεράσπιση της πατρίδας" σ' αυτό τον πόλεμο είναι απάτη, είναι δικαίωσή του. Ο πόλεμος από μέρους των καταπιεζόμενων (λ.χ. των αποικιακών λαών) ενάντια στις ιμπεριαλιστικές, δηλαδή στις καταπιεστικές δυνάμεις, είναι πραγματικά εθνικός πόλεμος. Αυτός είναι δυνατός και τώρα. Η "υπεράσπιση της πατρίδας" από μέρους της εθνικά καταπιεζόμενης χώρας ενάντια στην καταπιέζουσα δεν είναι απάτη και οι σοσιαλιστές δεν είναι διόλου ενάντια στην "υπεράσπιση της πατρίδας" σ' ένα τέτοιο πόλεμο.

Η αυτοδιάθεση των εθνών είναι το ίδιο με τον αγώνα για πλήρη εθνική απελευθέρωση, για πλήρη ανεξαρτησία, ενάντια στην προσάρτηση και οι σοσιαλιστές δεν μπορούν να παραιτηθούν από ένα τέτοιο αγώνα -όποια μορφή κι αν πάρει μέχρι την εξέγερση ή τον πόλεμο- χωρίς να πάψουν να είναι σοσιαλιστές».

Λένιν: «Σχετικά με τη Γελοιογραφία του Μαρξισμού και τον "Ιμπεριαλιστικό Οικονομισμό"»

Γράφτηκε Αύγουστο-Οκτώβρη του 1916

Εκδόσεις ΠΡΟΓΚΡΕΣ, σελ. 11-12

«Οι πόλεμοι είναι συνέχιση της πολιτικής, γι' αυτό, μια και διεξάγεται πάλι υπέρ της δημοκρατίας, είναι δυνατός και ο πόλεμος υπέρ της δημοκρατίας -η αυτοδιάθεση των εθνών

είναι μόνο μια από τις δημοκρατικές διεκδικήσεις που κατ' αρχή δεν διαφέρει καθόλου από τις άλλες. Η "παγκόσμια κυριαρχία", είναι, με λίγα λόγια, το περιεχόμενο της ιμπεριαλιστικής πολιτικής, που συνέχισή της είναι ο ιμπεριαλιστικός πόλεμος. Το να αρνείται κανείς την "υπεράσπιση της πατρίδας", δηλαδή τη συμμετοχή σε δημοκρατικό πόλεμο, είναι παραλογισμός που δεν έχει τίποτα το κοινό με το μαρξισμό. Το να εξωραΐζει κανείς τον ιμπεριαλιστικό πόλεμο, εφαρμόζοντας σ' αυτόν την έννοια της "υπεράσπισης της πατρίδας", δηλαδή παρουσιάζοντάς τον για δημοκρατικό, σημαίνει ότι εξαπατά τους εργάτες, ότι περνά με το μέρος της αντιδραστικής αστικής τάξης».

Λένιν: «Σχετικά με τη Γελοιογραφία του Μαρξισμού και τον "Ιμπεριαλιστικό Οικονομισμό"»

Γράφτηκε Αύγουστο-Οκτώβρη του 1916

Εκδόσεις ΠΡΟΓΚΡΕΣ, σελ. 13

«... η αστική τάξη των καταπιεζόμενων εθνών μόνο φλυαρεί για εθνική εξέγερση, ενώ στην πράξη έρχεται σε αντιδραστικές συναλλαγές με την αστική τάξη του καταπιεστικού έθνους, πίσω από την πλάτη και ενάντια στο λαό της, στις περιπτώσεις αυτές η κριτική των επαναστατών μαρξιστών πρέπει να στρέφεται όχι ενάντια στο εθνικό κίνημα, αλλά ενάντια στον εκφυλισμό, στον εκχυδαϊσμό, στη μετατροπή του σε μικροκαβγά».

Λένιν: «Σχετικά με τη Γελοιογραφία του Μαρξισμού και τον "Ιμπεριαλιστικό Οικονομισμό"»

Γράφτηκε Αύγουστο-Οκτώβρη του 1916

Εκδόσεις ΠΡΟΓΚΡΕΣ, σελ. 41

«Οι πόλεμοι είναι ένα πράγμα εξαιρετικά πολύχρωμο, ποικιλόμορφο, σύνθετο. Δεν κάνει να τους εξετάζουμε με ένα γενικό καλούπι.

I) Υπάρχουν τρεις κύριοι τύποι: οι σχέσεις του καταπιεζόμενου έθνους απέναντι σ' εκείνο που καταπιέζει (κάθε πόλεμος είναι συνέχεια της πολιτικής -πολιτική είναι οι σχέσεις ανάμεσα στα έθνη, στις τάξεις κ.λπ.). Σύμφωνα με το γενικό κανόνα, ο πόλεμος είναι δίκαιος από μέρους του καταπιεζόμενου (το ίδιο κάνει αν είναι, από στρατιωτική άποψη, αμυντικός ή επιθετικός).

II) Οι σχέσεις ανάμεσα σε δύο καταπιέζοντα έθνη. Πάλη για τις αποικίες, για τις αγορές κ.λπ. (Ρώμη και Καρχηδόνα, Αγγλία και Γερμανία 1914-1917). Σύμφωνα με το γενικό κανόνα, ένας τέτοιος πόλεμος είναι ληστεία και από τις δυο πλευρές -και οι σχέσεις της δημοκρατίας (και του σοσιαλισμού) απέναντι σ' αυτόν υπάγονται στον κανόνα "δύο κλέφτες τσακώνονται, ας εξοντωθούν και οι δύο".

III) Ο τρίτος τύπος. Το σύστημα των ισότιμων εθνών. Το πρόβλημα είναι π ο λ ύ π ι ο σ ύ ν θ ε τ ο ! Ιδιαίτερα όταν

δίπλα στα πολιτισμένα, συγκριτικά δημοκρατικά έθνη, στέκει ο τσαρισμός. Έτσι ήταν (περίπου) στην Ευρώπη από το 1815 ως το 1905».

Λένιν: «Γράμμα προς την Ινέσα Αρμάντ»

Γράφτηκε 19 του Γενάρη του 1917

Άπαντα, τομ. 49, σελ. 369 -371

«Ο πόλεμος είναι συνέχεια της πολιτικής με άλλα μέσα. Κάθε πόλεμος συνδέεται

αδιάρρηκτα μ' εκείνο το πολιτικό καθεστώς από το οποίο πηγάζει».

Λένιν : «Πόλεμος και Επανάσταση»

Πρωτοδημοσιεύτηκε 23 του Απρίλη του 1929

Άπαντα, том. 32, σελ. 78

«Από μαρξιστική άποψη, όμως, τέτοιοι γενικοί και αφηρημένοι ορισμοί, όπως ο "μη πατριωτισμός", δεν έχουν καμιά απολύτως αξία. Η πατρίδα, το έθνος, είναι ιστορικές κατηγορίες. Αν σε καιρό πολέμου πρόκειται για την υπεράσπιση της δημοκρατίας ή για αγώνα ενάντια στο ζυγό που καταπιέζει ένα έθνος, εγώ δεν είμαι καθόλου ενάντια σ' ένα τέτοιο πόλεμο και δεν φοβάμαι τις λέξεις "υπεράσπιση της πατρίδας" όταν αναφέρονται σ' ένα τέτοιου είδους πόλεμο ή εξέγερση. Οι σοσιαλιστές τάσσονται πάντοτε με το μέρος των καταπιεζόμενων και συνεπώς δεν μπορούν να είναι αντίπαλοι των πολέμων που έχουν σκοπό τη δημοκρατική ή σοσιαλιστική πάλη ενάντια στην καταπίεση».

Λένιν : «Γράμμα προς τον Μπορίς Σουβάριν»

Γράφτηκε το Δεκέμβρη του 1916

Άπαντα, том. 30, σελ. 262

«Είναι ολοφάνερο πως σ' αυτό το ζήτημα (όπως και στην αντίληψη για τον "πατριωτισμό"), δεν είναι ο αμυντικός ούτε ο επιθετικός χαρακτήρας του πολέμου, μα τα συμφέροντα της ταξικής πάλης του προλεταριάτου ή μάλλον τα συμφέροντα του διεθνούς κινήματος του προλεταριάτου, που αποτελούν τη μοναδική δυνατή σκοπιά από την οποία μπορεί να εξεταστεί και να λυθεί το ζήτημα της στάσης των σοσιαλδημοκρατών απέναντι στο ένα ή το άλλο φαινόμενο στις διεθνείς σχέσεις»

Λένιν : «Ο Πολεμοχαρής Μιλιταρισμός

και η Αντιμιλιταριστική Τακτική

της Σοσιαλδημοκρατίας»

Δημοσιεύτηκε τον Ιούλη του 1908

Άπαντα, том. 17, σελ. 198

«Μπορεί ένας κομμουνιστής, ο οποίος είναι διεθνιστής, ταυτόχρονα να είναι και πατριώτης; Εμείς υποστηρίζουμε ότι όχι μόνο μπορεί, αλλά και ότι πρέπει να είναι. Το ειδικό περιεχόμενο του πατριωτισμού καθορίζεται από τις ιστορικές συνθήκες. Υπάρχει ο "πατριωτισμός" των Γιαπωνέζων επιθετιστών και του Χίτλερ και υπάρχει ο δικός μας πατριωτισμός. Οι κομμουνιστές πρέπει να καταπολεμούν αποφασιστικά τον "πατριωτισμό" των Γιαπωνέζων επιθετιστών και του Χίτλερ.

Οι κομμουνιστές της Ιαπωνίας και της Γερμανίας είναι ντεφετιστές (σ.σ. ηττοπαθείς) απέναντι στους πολέμους που διεξάγουν οι χώρες τους. Το να πετύχουν την ήττα των Γιαπωνέζων επιθετιστών και του Χίτλερ με κάθε δυνατό μέσο, αυτό ανταποκρίνεται στα συμφέροντα του γιαπωνέζικου και του γερμανικού λαού και όσο πιο πλήρης είναι η ήττα, τόσο το καλύτερο... Γιατί οι πόλεμοι που εξαπολύουν οι Γιαπωνέζοι επιθετιστές και ο Χίτλερ, βλάπτουν τους λαούς στο εσωτερικό της χώρας και σ' όλο τον κόσμο.

Η περίπτωση της Κίνας, ωστόσο, είναι διαφορετική, γιατί είναι αυτή το θύμα του επιθετισμού. Γι' αυτό και οι Κινέζοι κομμουνιστές πρέπει να συνδυάζουν τον πατριωτισμό με το διεθνισμό. Είμαστε ταυτόχρονα διεθνιστές και πατριώτες και το σύνθημά μας είναι "Πάλη για υπεράσπιση της πατρίδας ενάντια στους επιθετιστές". Για μας, ο ντεφετισμός

είναι έγκλημα και η επιδίωξη της νίκης στον αντιστασιακό πόλεμο, απαράβατο καθήκον. Γιατί μόνο πολεμώντας για την υπεράσπιση της πατρίδας θα μπορέσουμε να νικήσουμε τον επιθετιστή και να κατακτήσουμε την εθνική απελευθέρωση. Και μόνο κατακτώντας την εθνική απελευθέρωση το προλεταριάτο και ο εργαζόμενος λαός θα μπορέσουν να κατακτήσουν και τη δική τους χειραφέτηση. Η νίκη της Κίνας και η ήττα των εισβολέων ιμπεριαλιστών θα βοηθήσει τους λαούς και Έτσι, στους εθνικοαπελευθερωτικούς πολέμους ο πατριωτισμός είναι ηφάλλων χωρών. εφαρμογή του διεθνισμού στην πράξη».

*Μάο τσε Τουνγκ : «Ο Ρόλος του Κ.Κ.Κίνας
στον Εθνικό Πόλεμο»*

*Γράφτηκε τον Οκτώβρη του
1938*

ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΙΣ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΙΣ

«Όσο για τις προσαρτήσεις ειδικά, το ζήτημα αυτό έγινε εξαιρετικά επίκαιρο σε σύνδεση με τον πόλεμο. Τι είναι, όμως, η προσάρτηση; Είναι εύκολο να πειστεί κανείς ότι η διαμαρτυρία ενάντια στις προσαρτήσεις, είτε καταλήγει στην αναγνώριση της αυτοδιάθεσης των εθνών, είτε βασίζεται στην πασιφιστική φράση που υπερασπίζει το στάτους κβο και διάκειται εχθρικά απέναντι σε κάθε βία -ακόμα και στην επαναστατική βία. Μια παρόμοια φράση είναι βασικά ψεύτικη και δεν συμβιβάζεται με το μαρξισμό».

*Λένιν: «Η Σοσιαλιστική Επανάσταση
και το Δικαίωμα Αυτοδιάθεσης των Εθνών», σελ. 116*

«Ο Ένγκελς λέει εκεί (σ.σ. στο έργο του "Ο Πάδος και ο Ρήνος"), ανάμεσα στ' άλλα, ότι τα σύνορα "των μεγάλων και βιώσιμων εθνών της Ευρώπης" στην πορεία της ιστορικής εξέλιξης, που καταβρόχθισε μια σειρά μικρά και μη βιώσιμα έθνη, καθορίζονταν όλο και περισσότερο "από τη γλώσσα και τις συμπάθειες του" του πληθυσμού. Τα σύνορα αυτά ο Ένγκελς τα ονομάζει "φυσικά". Έτσι είχαν τα πράγματα στην Ευρώπη στην εποχή του προοδευτικού καπιταλισμού, περίπου στην περίοδο 1848-1871. Τώρα ο αντιδραστικός, ο ιμπεριαλιστικός καπιταλισμός, όλο και πιο συχνά σπάει αυτά τα σύνορα, τα καθορισμένα με δημοκρατικό τρόπο. Όλα τα σημάδια δείχνουν ότι ο ιμπεριαλισμός θ' αφήσει κληρονομιά στο σοσιαλισμό, που έρχεται να τον αντικαταστήσει, σύνορα λιγότερο δημοκρατικά, μια σειρά προσαρτήσεις στην Ευρώπη και σ' άλλα μέρη του κόσμου».

*Λένιν: «Τα Αποτελέσματα της Συζήτησης
για την Αυτοδιάθεση»*

*Γράφτηκε τον Ιούλη του 1916
Ελληνική Έκδοση: Σύγχρονη Εποχή, σελ. 124-125*

«Η έννοια της προσάρτησης περιλαμβάνει συνήθως 1) την έννοια της βίας (βίαιη συνένωση), 2) την έννοια του ξενικού εθνικού ζυγού (συνένωση "ξένης" περιοχής κ.τ.λ.) και

-κάποτε- 3) την έννοια της παραβίασης του στάτους κβο. Κι αυτό το πράγμα το έχουμε υποδείξει στις θέσεις μας κι αυτή την υπόδειξή μας δεν την κριτικάρανε.

Γεννιέται το ερώτημα: μπορούν άραγε οι σοσιαλδημοκράτες να είναι γενικά ενάντια στη βία; Είναι ξεκάθαρο ότι δεν μπορούν. Συνεπώς, δεν είμαστε ενάντια στις προσαρτήσεις επειδή σημαίνουν βία, αλλά για κάποιον άλλο λόγο. Ακριβώς όπως οι σοσιαλδημοκράτες δεν μπορούν να είναι και υπέρ του στάτους κβο. Όπως κι αν στριφογυρίσετε, δεν μπορείτε να ξεφύγετε το συμπέρασμα: ότι η προσάρτηση είναι παραβίαση της αυτοδιάθεσης του έθνους, είναι καθορισμός των συνόρων του κράτους παρά τη θέληση του πληθυσμού».

*Λένιν: «Τα Αποτελέσματα της Συζήτησης
για την Αυτοδιάθεση», σελ. 130*

«Οι συντάκτες των θέσεων αιτιολογούν την ... παράξενη θέση τους με το ότι "στην εποχή του ιμπεριαλισμού" η υπεράσπιση της πατρίδας είναι υπεράσπιση των δικαιωμάτων της αστικής σου τάξης να καταπιέζει ξένους λαούς. Αυτό, όμως, είναι σωστό μόνο σχετικά με τον ιμπεριαλιστικό πόλεμο, δηλαδή με τον πόλεμο ανάμεσα σε ιμπεριαλιστικές δυνάμεις ή ομάδες δυνάμεων, όταν και οι δυο εμπόλεμες πλευρές όχι μόνο καταπιέζουν "ξένους λαούς", μα και διεξάγουν πόλεμο για το ποιος θα καταπιέζει περισσότερους ξένους λαούς!».

*Λένιν: «Τα Αποτελέσματα της Συζήτησης
για την Αυτοδιάθεση», σελ. 133*

«Εν πάση περιπτώσει, είναι ζήτημα αν θα τολμήσει κανείς να αρνηθεί ότι το προσαρτημένο Βέλγιο, η προσαρτημένη Σερβία, Γαλικία και Αρμενία, θα ονομάσουν την "εξέγερσή" τους ενάντια στη χώρα που κάνει την προσάρτηση "υπεράσπιση της πατρίδας" και θα την ονομάσουν σωστά. Επομένως, οι Πολωνοί σύντροφοι είναι ενάντια σε μια τέτοια εξέγερση για το λόγο ότι στις προσαρτημένες αυτές χώρες υπάρχει επίσης αστική τάξη, που επίσης καταπιέζει ξένους λαούς ή πιο σωστά: μπορεί να καταπιέζει, γιατί πρόκειται για το "δικαίωμά της να καταπιέζει". Για να εκτιμήσουν ένα δοσμένο πόλεμο ή μια δοσμένη εξέγερση επομένως δεν παίρνουν το πραγματικό κοινωνικό περιεχόμενο (την πάλη του καταπιεζόμενου έθνους για την απελευθέρωσή του ενάντια στο έθνος που καταπιέζει), αλλά την πιθανή πραγματοποίηση από την καταπιεζόμενη σήμερα αστική τάξη του "δικαιώματος" της να καταπιέζει...

Στο συλλογισμό αυτό δεν υπάρχει ούτε κόκκος μαρξισμού, ούτε κόκκος επαναστατικότητας».

*Λένιν: «Τα Αποτελέσματα της Συζήτησης
για την Αυτοδιάθεση», σελ. 134*

ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ

«Ο ιμπεριαλισμός είναι το ανώτατο στάδιο της ανάπτυξης του καπιταλισμού. Το κεφάλαιο στις προχωρημένες χώρες ξεπέρασε τα πλαίσια των εθνικών κρατών, έβαλε στη θέση του συναγωνισμού το μονοπώλιο και δημιούργησε έτσι όλες τις αντικειμενικές προϋποθέσεις για την πραγματοποίηση του σοσιαλισμού. Γι' αυτό, στη Δυτική Ευρώπη και στις Ηνωμένες Πολιτείες, μπαίνει στην ημερήσια διάταξη η επαναστατική πάλη του προλεταριάτου για την ανατροπή των κεφαλαιοκρατικών κυβερνήσεων, για την απαλλοτρίωση της αστικής τάξης.

Ο ιμπεριαλισμός σπρώχνει τις μάζες σε μια τέτοια πάλη, οξύνοντας σε τεράστιο βαθμό τις ταξικές αντιθέσεις, χειροτερεύοντας την κατάσταση των μαζών και από οικονομική άποψη -τραστ, ακρίβεια- και από πολιτική: ανάπτυξη του μιλιταρισμού, συχνότεροι πόλεμοι, δυνάμωμα της αντίδρασης, σταθεροποίηση και επέκταση της εθνικής καταπίεσης και της αποικιακής ληστείας.

Ο νικηφόρος σοσιαλισμός θα πραγματοποιήσει απαραίτητα την πλήρη δημοκρατία και, συνεπώς, όχι μόνο θα εφαρμόσει την πλήρη ισοτιμία των εθνών, μα και θα κάνει πραγματικότητα το δικαίωμα αυτοδιάθεσης των καταπιεζόμενων εθνών, δηλαδή το δικαίωμα του ελεύθερου πολιτικού αποχωρισμού. Τα σοσιαλιστικά κόμματα που δεν θ' απόδειχναν με όλη τους τη δράση και τώρα, και τον καιρό της επανάστασης, και ύστερα από τη νίκη της, ότι θ' απελευθερώσουν τα υποδουλωμένα έθνη και θα ρυθμίσουν τη στάση τους απέναντι σ' αυτά πάνω στη βάση της ελεύθερης ένωσης -και χωρίς την ελευθερία του αποχωρισμού η ελεύθερη ένωση είναι ψεύτικη φράση- τα κόμματα αυτά θα διέπρατταν προδοσία απέναντι στο σοσιαλισμό.

Βέβαια, η δημοκρατία είναι κι αυτή μορφή κράτους που θα εξαφανιστεί όταν εξαφανιστεί το κράτος, αυτό, όμως, θα γίνει μόνον με το πέρασμα από το σοσιαλισμό, που θα έχει νικήσει και σταθεροποιηθεί οριστικά, στον πλήρη κομμουνισμό.

Λένιν: «Η Σοσιαλιστική Επανάσταση και το Δικαίωμα Αυτοδιάθεσης των εθνών»

Γράφτηκε Γενάρη-Φλεβάρη του 1916

Ελληνική Έκδοση: Σύγχρονη Εποχή, 1992, σελ. 106

«Στον καπιταλισμό δεν μπορεί να εξαλειφθεί η εθνική (και γενικά η πολιτική) καταπίεση. Για να γίνει αυτό, είναι απαραίτητο να εξαλειφθούν οι τάξεις, δηλαδή να πραγματοποιηθεί ο σοσιαλισμός. Ο σοσιαλισμός, όμως, αν και στηρίζεται στην οικονομία, δεν περιορίζεται καθόλου ολόκληρος σ' αυτήν. Για να παραμεριστεί η εθνική καταπίεση, είναι απαραίτητο να υπάρχει το θεμέλιο -η σοσιαλιστική παραγωγή- πάνω, όμως, σ' αυτό το θεμέλιο, είναι απαραίτητο να υπάρχει επίσης μια δημοκρατική οργάνωση του κράτους, ένας δημοκρατικός στρατός κ.τ.λ. Μετασχηματίζοντας τον καπιταλισμό σε σοσιαλισμό, το προλεταριάτο δημιουργεί τη δυνατότητα να εξαλειφθεί πέρα για πέρα η εθνική καταπίεση. Η δυνατότητα αυτή θα μετατραπεί σε πραγματικότητα "μόνο"- "μόνο!"- όταν εφαρμοστεί στο ακέραιο η δημοκρατία σ' όλους τους τομείς, ίσαμε τον καθορισμό των συνόρων του κράτους σύμφωνα με τις "συμπάθειες" του πληθυσμού, ίσαμε την πλήρη ελευθερία του αποχωρισμού. Πάνω σ' αυτή τη βάση θα πραγματοποιηθεί, με τη σειρά της, στην πράξη η απόλυτη εξάλειψη και των παραμικρότερων εθνικών προστριβών και της ελάχιστης εθνικής δυσπιστίας, θα δημιουργηθεί μια γρήγορη προσέγγιση και συγχώνευση των εθνών, που θα ολοκληρωθεί με την απονέκρωση του κράτους. Αυτή είναι η θεωρία του μαρξισμού, από την οποία απομακρύνθηκαν λαθεμένα οι Πολωνοί συνάδελφοί μας».

Λένιν: «Τα Αποτελέσματα της Συζήτησης για την Αυτοδιάθεση», σελ. 12

«Η σοσιαλιστική επανάσταση δεν είναι μια μόνη πράξη, δεν είναι μια μόνη μάχη σ' ένα μόνο μέτωπο, αλλά ολόκληρη εποχή οξυμένων ταξικών συγκρούσεων, μακριά σειρά από μάχες σε όλα τα μέτωπα, δηλαδή σε όλα τα ζητήματα της οικονομίας και της πολιτικής, από μάχες που μπορούν να τελειώσουν μόνο με την απαλλοτρίωση της αστικής τάξης. Θα ήταν βασικό λάθος να νομιστεί ότι ο αγώνας για τη δημοκρατία μπορεί να αποσπάσει το προλεταριάτο από τη σοσιαλιστική επανάσταση ή να τη συγκαλύψει, να την επισκιάσει κ.τ.λ. Αντίθετα, όπως δεν είναι δυνατό να υπάρξει νικηφόρος σοσιαλισμός που δεν πραγματοποιεί την πλήρη δημοκρατία, έτσι δεν μπορεί να προετοιμαστεί για τη νίκη ενάντια στην αστική τάξη ένα προλεταριάτο που (δεν) διεξάγει ολόπλευρο, συνεπή κι επαναστατικό αγώνα για τη δημοκρατία.

Δε θα ήταν μικρότερο το λάθος αν αφαιρούσαμε ένα από τα άρθρα του δημοκρατικού προγράμματος, λ.χ. το άρθρο για την αυτοδιάθεση των εθνών, με τη δικαιολογία ότι δήθεν "είναι απραγματοποίητη" ή ότι αποτελεί "αυταπάτη" μέσα στις συνθήκες του ιμπεριαλισμού».

Λένιν: «Η Σοσιαλιστική Επανάσταση και το Δικαίωμα Αυτοδιάθεσης των Εθνών», σελ. 107

«Σκοπός του σοσιαλισμού είναι, όχι μόνον η εξάλειψη του τεμαχισμού της ανθρωπότητας σε μικρά κράτη και κάθε απομόνωσης των εθνών, όχι μόνο η προσέγγιση των εθνών, αλλά και η συγχώνευσή τους. Και, ακριβώς για να φτάσουμε σ' αυτό το σκοπό, πρέπει, από τη μια μεριά, να εξηγήσουμε στις μάζες την αντιδραστικότητα των ιδεών του Ρένερ και του Ο. Μπούουερ για τη λεγόμενη "πολιτιστική-εθνική αυτονομία" και από την άλλη, ν' απαιτούμε την απελευθέρωση των καταπιεζόμενων εθνών, όχι με αόριστες γενικές φράσεις, όχι με χωρίς περιεχόμενο επαγγελίες, όχι με τη μορφή "αναβολής" του ζητήματος ως το σοσιαλισμό, αλλά με ένα καθαρό και με ακρίβεια διατυπωμένο πολιτικό πρόγραμμα, που να παίρνει ειδικά υπόψη του την υποκρισία και τη δειλία των σοσιαλιστών των εθνών που καταπιέζουν. Όπως η ανθρωπότητα μπορεί να φτάσει στην εκμηδένιση των τάξεων μόνο μέσω της μεταβατικής περιόδου της δικτατορίας της καταπιεζόμενης τάξης, έτσι ακριβώς μπορεί να φτάσει και στην αναπόφευκτη συγχώνευση των εθνών μόνο μέσω μιας μεταβατικής περιόδου πλήρους απελευθέρωσης όλων των καταπιεζόμενων εθνών, δηλαδή μέσω της ελευθερίας του αποχωρισμού τους».

Λένιν: «Η Σοσιαλιστική Επανάσταση και το Δικαίωμα Αυτοδιάθεσης των Εθνών», σελ. 110